

випадку збройних конфліктів сфера туризму не може повноцінно розвиватися, поки не припиниться загроза туристам.

Туристична діяльність під час війни стикається з багатьма проблемами, зокрема: погіршенням туристичної привабливості країни, зниженням рівня безпеки туристів, скороченням туристичних потоків, зниженням платоспроможного туристичного попиту, зменшенням надходжень до бюджету від туризму, порушенням логістики туристичних потоків, руйнуванням туристичної інфраструктури, дефіцитом кваліфікованих кадрів і згортанням туристичних програм.

Розвиток туристичної діяльності в Україні залежить від низки факторів: тривалості війни, масштабу руйнувань інфраструктури та швидкості її відбудови у післявоєнний період, переорієнтації туристичної галузі у період війни з зовнішнього на внутрішній туризм на тилих територіях, міграційних процесів, рівня доходу населення, вміння ефективно використовувати маркетингові технології для залучення іноземних туристів на тлі підвищеної зацікавленості іноземців до України, залучення іноземних інвестицій.

Список літератури

1. Міністерство культури та інформаційної політики України (2024). “Внаслідок російської агресії в Україні пошкоджено 1062 пам’ятки культурної спадщини”, URL: <https://mcip.gov.ua/news/cherез-rosijsku-agresiyu-v-ukrayini-postrazhdalo-1062-pamyatky-kulturnoyi-spadshhyny/>.

2. Верховна Рада України онлайн: Офіційний веб-портал Верховної Ради України (2022) “Збережемо природно-заповідний фонд України”, URL: <https://www.rada.gov.ua/news/razom/220659>.

УДК 338.48:332

Тебенко В. М.

к.е.н., доцент,

доцент кафедри економіки і бізнесу,
Таврійській державний агротехнологічний
університет ім. Д. Моторного

Лисак О. І.

к.е.н., доцент,

доцент кафедри економіки і бізнесу,
Таврійській державний агротехнологічний
університет ім. Д. Моторного

Завадських Г. М.

к.е.н., доцент,

доцент кафедри економіки і бізнесу,
Таврійській державний агротехнологічний
університет ім. Д. Моторного

ЕКОНОМІЧНА СТІЙКІСТЬ СУБ'ЄКТІВ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Туризм у світі швидко розвивається, зокрема завдяки глобалізації, покращенню транспортної інфраструктури. За даними Всесвітньої туристичної організації (UNWTO), щорічно кількість міжнародних туристичних подорожей продовжує зростати, що

робить туризм важливою частиною глобальної економіки. Туризм сприяє розвитку економік багатьох країн, особливо тих, де він є одним із головних джерел доходу, як-от Греція, Іспанія, Туреччина, Таїланд та інші. В Україні туристичне підприємництво також має великий потенціал, особливо в контексті розвитку внутрішнього туризму.

Останнім часом подорожі перебувають під значним впливом сучасних ризиків, які стають все більш актуальними для туристів і галузі загалом. Серед них особливе місце займають природні катастрофи, що можуть призвести до порушення туристичних маршрутів і створюють загрозу для безпеки подорожуючих. Терористичні атаки та політична нестабільність у різних країнах також впливають на вибір туристичних напрямків, змушуючи людей бути обережнішими. Крім того, пандемії, як, наприклад, COVID-19, висвітлили ризики, пов'язані зі здоров'ям під час подорожей, що призвело до змін у правилах безпеки та вимогах до поїздок. Небезпеки та ризики можуть серйозно вплинути на вибір туристів: вони будуть уникати небезпечних регіонів, що впливатиме на туристичний потік і дохід бізнесу. Через загрози тероризму або епідемії деякі туристичні напрямки можуть втратити привабливість.

Туристична галузь України протягом 2014-2022 років зазнала значних труднощів. Успіх туристичного бізнесу залежить від здатності швидко адаптуватися до змін, мінімізувати ризики, впроваджувати інновації та забезпечувати високу якість послуг. Вчасне врахування ризиків сприяє збереженню конкурентоспроможності та стабільності в умовах глобальних викликів [1].

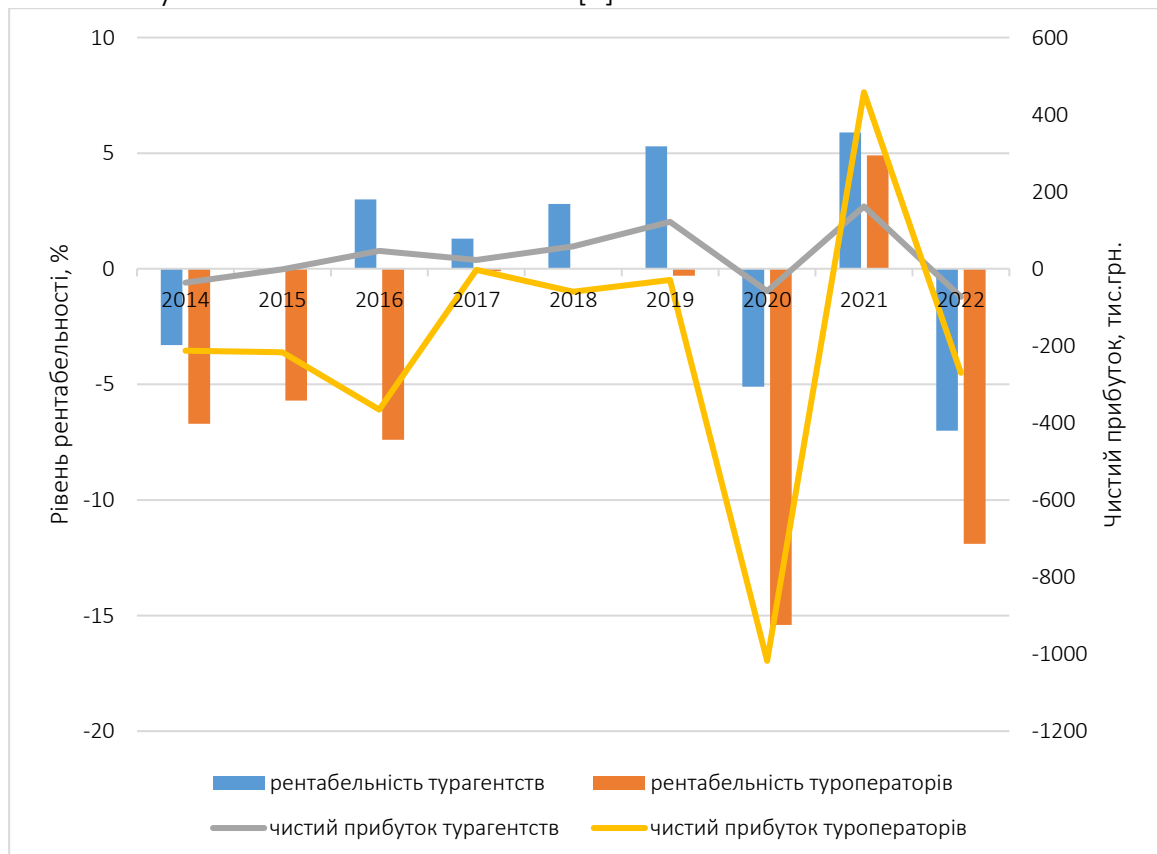

Рис. 1. Динаміка рівня рентабельності та чистого прибутку суб'єктів туристичного бізнесу [2, 3]

На підставі даних фінансових результатів можна зробити висновок, що туристичні агентства показують відносно стабільну динаміку з періодичними коливаннями

показників. Пандемія COVID-19 значно вплинула на діяльність турагентств, що призвело до великих збитків у 2020 році – 58,123 тис. грн. Після пандемії туристичні агентства показали суттєве відновлення, отримавши рекордний прибуток у 161,71 тис. грн. Війна та економічні труднощі спричинили нові значні збитки у 2022 році -72,82 тис. грн.

Туристичні оператори мали значно складнішу ситуацію впродовж усього періоду, навіть до пандемії вони систематично зазнавали збитків. Найбільші збитки спостерігалися у 2020 році 1,017 млн. грн. Незважаючи на це, 2021 рік приніс значний прибуток, але вже в 2022 році оператори знову зіткнулися з фінансовими проблемами.

Рентабельність як операційної, так і всієї діяльності туристичних агентств та операторів була нестабільною за цей період, з різкими коливаннями, особливо під час пандемії. Великі підприємства сфери туризму зазвичай мали негативну рентабельність, особливо у важкі періоди (2020-2022 роки).

Саме малі підприємства продемонстрували більшу стійкість та кращі результати у порівнянні з великими та середніми підприємствами, особливо після пандемії. Ці висновки підкреслюють різний рівень адаптації та стійкості підприємств залежно від їх розміру та зовнішніх економічних умов. Туристичний бізнес є дуже вразливим до зовнішніх ризиків, таких як природні катастрофи, політична нестабільність, пандемії та економічні кризи. Однак, ефективне управління ризиками та адаптація до нових умов дозволяють туристичним компаніям мінімізувати збитки та продовжувати роботу.

Список літератури

1. Тебенко В.М., Завадських Г.М., Лисак О.І. Інноваційні складові відновлення сфери туризму. *Науково-виробничий журнал “Бізнес-навігатор”*, 2022. № 3(70). С. 70-75.

2. Чистий прибуток (збиток) підприємств за видами економічної діяльності з розподілом на великі, середні, малі та мікропідприємства за 2010-2022 роки. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>

3. Рентабельність операційної та всієї діяльності підприємств за видами економічної діяльності (без урахування банків) за 2010–2022 рік URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>